

Faktorer som kan påverka analysresultatet

Transfusionsmedicins laborationer besvaras inte med siffervärden och klassas därför som kvalitativa undersökningar. Även i denna typ av svar kan det finnas s.k. mätosäkerhet. Eftersom någon egentlig mätning inte utförs föredrar vi dock att tala om säkerheten i våra laborationer.

Vi har dokumentation över hur säkerheten i våra undersökningar kontrolleras och följs upp. Dokumentationen finns tillgänglig för beställaren vid förfrågan.

De största felkällorna är dock de preanalytiska som genereras av, men också kan minimeras av, beställaren.

De preanalytiska felen kan delas in i tre grupper:

Identifikation

- Patienten måste vara identifierad på ett korrekt sätt enligt SOSFS 2009:29 (M).
- Om patientidentiteten knyts till en felaktig blodgrupp kan i värsta fall en dödlig transfusionsreaktion uppstå. Därför måste identifieringen intygas av provtagaren.
- Utan korrekt identifiering och utan intygande (underskrift) blir osäkerheten så stor att någon undersökning inte utförs. Felaktigt intygande kan leda till att patienten transfunderas med fel blod.
- För att få full säkerhet ska blodgruppen bestämmas på två oberoende prov innan patienten ges blod. Detta uppnås genom att blodgruppen bestäms på blodgrupperingsröret samt på BAS-test röret. Om båda rören tas vid samma tillfälle åsidosätts säkerheten eftersom resultaten då alltid blir lika. En felidentifiering, med ovan nämnda risker, upptäcks inte.

Har kontrollgrupperingen inte utförts på BAS-testen betraktas patientens blodgrupp i praktiken som okänd.

Anamnestiska uppgifter

- Om uppgifter om blodtransfusion och/eller stamcellstransplantation inte är uppgivna kan tolkningen av patientens blodgrupp bli felaktig.
- Om uppgift om given s.k. Rh-profylax saknas kan en antikroppsunderökning feltolkas och felaktigt råd om uppföljning under graviditet ges.
- För säker tolkning och rådgivning inom mödravården krävs uppgifter om beräknad tid för förlossning och tidigare graviditeter.

Provet

- Prov för blodgruppsbestämning bör vara högst 5 dygn vid undersökningen – felaktigt negativt resultat kan annars erhållas.
- Prov för förenlighetsprovning (BAS-test) ska avspegla patientens aktuellt immunhematologiskt status och får därför vid undersökningen vara högst 3 dygn, provtagningsdagen inräknad – oförenlighet mellan patient och transfusionsblod kan annars inte säkert upptäckas.
- Prov taget ur koppling till dropp kan bli tillblandat med infusionslösning. All sådan spädning kan göra att antikroppar inte upptäcks (t ex. kan en BAS-test bli falskt negativ).